

NATURA 2000-GEBIED: 062 WILLINKS WEUST
VERSLAG VELDBEZOEK DD. 6 JULI 2017

Aanwezig namens Provincie:
Aanwezig namens Terreinbeheerder:
Overige aanwezigen:

Datum bezoek:

6 juli 2017

Doel

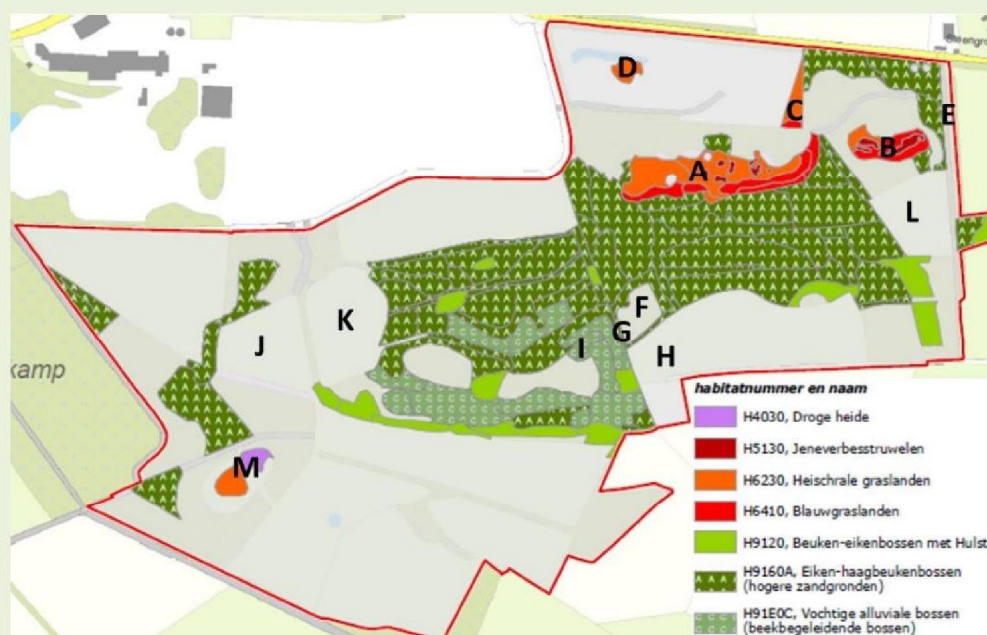
Het jaarlijkse veldbezoek is in het kader van de PAS uitgevoerd om de vinger aan de pols te houden m.b.t. zichtbare ontwikkelingen. Centraal staat daarbij de vraag of er ontwikkelingen zijn die afwijken van datgene waar in de gebiedsanalyse van uit is gegaan.

Als voorbereiding op het veldbezoek is de beheerder bevraagd m.b.t. eerder waargenomen signalen uit het veld. Daarnaast zijn de gebiedsanalyse en het verslag met aandachtspunten van vorig jaar doorgenomen.

Bevindingen

Alle habitattypen zijn bezocht. Op de habitattypenkaart zijn de locaties aangegeven die hieronder worden toegelicht.

Net als vorig jaar zijn er nog geen PAS-maatregelen uitgevoerd. De komende twee jaar wordt een inrichtingsplan opgesteld door Staatsbosbeheer in samenwerking met de provincie. In dat plan worden zowel de PAS-maatregelen als de maatregelen uit het Natura 2000-beheerplan opgenomen (zowel inrichtings- als beheermaatregelen). Omdat er nog geen maatregelen zijn uitgevoerd, lag de focus van het veldbezoek (net als vorig jaar) op de huidige ontwikkeling van de stikstofgevoelige habitattypen en kansen en knelpunten voor de uitvoering. Hieronder worden de bevindingen per habitatype toegelicht.

Jeneverbesstruweel (H5130)

Het habitatype Jeneverbesstruweel, vorm met hondsroos, komt verspreid voor in de Grote en Kleine Weust (**locatie A en B**). Het type struweel is bijzonder vanwege de menging met andere soorten zoals braam en hondsroos, sleedoorn en sporkehout, en vanwege de bijzondere standplaats (kalkrijk en met lokaal een dun substraat). Dit maakt het struweel mede aantrekkelijk voor fauna (tijdens het veldbezoek zijn keizersmantel en kleine ijsvogelvinder (zie foto's) waargenomen). Wel valt op dat er plaatselijk Amerikaanse eik en veel ruwe berk voorkomt in de struwelen. Om het wegnemen van licht binnen de struwelen te beperken, is het van belang Amerikaanse eik te verwijderen en de berkenopslag tegen te gaan. De beheerder (Staatsbosbeheer) pakt dit op, dit betreft een reguliere beheermaatregel. Binnen de struwelen treedt momenteel amper verjonging op. Wel vindt er incidenteel vestiging van nieuwe jeneverbessen plaats op rand van de voormalige groeve (drie locaties) en op één locatie midden in het braamstruweel tussen schraalland en heksenbos. In de PAS-gebiedsanalyse is een aantal maatregelen opgenomen met als doel om de verjonging te stimuleren (M2b strooisel verwijderen, M2d drukkbegrazing en M3 zaaïen). De beheerder geeft aan dat dit opties zijn, maar dat er weinig ruimte is voor risico's gezien het beperkte oppervlak van het habitatype en dat onderzoek noodzakelijk is (M12a onderzoek kennisleemten: effectiviteit plaggen en zaaïen). Het delen van informatie en ervaringen, opgedaan bij andere terreinen zoals De Borkeld en Junner Koeland, is belangrijk om het beheer te kunnen optimaliseren.

Keizersmantel (links) en Kleine Ijsvogelvinder (rechts) in de jeneverbesstruwelen

Heischraal grasland (H6230) & Blauwgrasland (H6410)

Momenteel wordt er door provincie Gelderland en Staatsbosbeheer ([redacted]) een inrichtingsplan opgesteld waarbij de maatregelen uit de PAS-gebiedsanalyse en het Natura 2000-beheerplan zijn uitgewerkt. Dit betreft maatregelen op gronden van Staatsbosbeheer en anderen. Daarbij is de volgorde van maatregelen van belang; afgraven van percelen dient bijvoorbeeld niet te gebeuren voordat de hydrologie op orde is. De planning is dat in het najaar van 2019 de eerste maatregelen worden uitgevoerd. In het plan wordt tevens de aanpak van de bosranden uitgewerkt (M4a: periodiek terugdringen van bosranden) en de aanleg van diverse corridors tussen de huidige en te realiseren schraallanden (M5a: omvorming bos naar schraalland t.b.v. corridors).

Tijdens het vorige veldbezoek was geconstateerd dat delen van het maaibeheer niet hebben kunnen plaatsvinden in 2015. Dit is afgelopen jaar wel gebeurd. Het blijft wel een aandachtspunt: jaarlijks maaien is van belang, tevens vanwege de snelle bosopslag, maar maaien met relatief zwaar materieel onder natte omstandigheden zorgt voor bodembeschadiging. De beheerder zet in het vervolg kleiner/lichter materieel in. Bij het maaien is een strook gespaard ten behoeve van insecten. Deze strook wordt elke twee jaar van plaats veranderd. De strook biedt kansen voor soorten zoals struikheide, stekelbrem en vleugeltjesbloem en met name insecten.

Periodiek terugdringen van oprukkende bosranden (M4a) is van belang om overmatige beschaduwing te voorkomen en om bladinvall te verminderen (lokale eutrofiëring) ten behoeve van de kwaliteit van de schraallanden. Het aanpakken van de bosranden voor het hele Natura 2000-gebied wordt in het inrichtingsplan samen met de overige maatregelen uitgewerkt. Het perceel 'schraalland groeve II' (**locatie C**) dat is aangewezen als habitatype Heischraal grasland en Blauwgrasland verdient vooral de aandacht. Vanwege de geringe oppervlakte van dit perceel zorgt de bosrand in de huidige situatie al voor veel schaduw. Wegens zijn cultuurhistorische waarde (het gaat om houtwallen met haagbeuken) is verwijderen onwenselijk, wel is het belangrijk dat de rand niet verder opruikt. Belangrijk is daarbij dat afgezet hout niet in de rand achtergelaten wordt (zoals voorheen is gebeurd), dit levert onnodige verruiging op. De ontwikkeling van het habitatype Heischraal grasland op deze plek in combinatie met het in stand houden van deze houtwallen blijft een aandachtspunt in het dagelijks beheer.

Het heischraal grasland in de groeve (**locatie D**) ziet er goed uit, tijdige aanpak van opslag van bomen is een aandachtspunt in het dagelijks beheer.

Op verschillende percelen is uitbreiding van de oppervlakte habitattypen Heischraal grasland en Blauwgrasland voorzien, bijvoorbeeld **locaties J en K (M5b: omvorming van bos naar schraalland en M6a, b & c: ontgronden en plaggen)**. Na hydrologische maatregelen zal hier de toplaag of de laag met opgebrachte grond worden verwijderd. De afgelopen jaren is gebleken dat na langdurig verschrallingsbeheer zonder afgraven, niet voldoende gewenste doelsoorten in de vegetatie komen (zie foto).

Vegetatie na een langdurig verschrallingsbeheer zonder afgraven, met beperkt aantal doelsoorten

Vochtig alluviaal bos (H91E0C)

Dit habitatype komt voor in het midden van het Natura 2000-gebied. Er zijn geen aandachtspunten of opvallendheden met betrekking tot de ontwikkeling van dit bos in relatie tot stikstofdepositie. Delen van het bos staan onder invloed van verdroging.

Eiken-haagbeukenbos (H9160A)

De essen zien er momenteel redelijk vitaal uit. Het boomlaag van het bos en de eerste laag bomen daaronder is gevarieerd met veel boomsoorten zoals haagbeuk en zomereik. Daardoor is er nu nog geen reden tot bijplanten. De ontwikkeling van het bos met oog op essentaksterfte blijft een aandachtspunt. Beoogde opvolgers met goed verteerbaar strooisel

waaronder haagbeuk en hazelaar zijn in het bos aanwezig. Het is niet uit te sluiten dat wanneer de gewone es over grote oppervlakten wegvalt en wordt opgevolgd door haagbeuk en hazelaar, dit ook invloed heeft op de ondergroei. De Vossenveldsbeek die door het bos loopt (**locatie G** & zie foto) staat op de planning om een halve meter te verondiepen. In combinatie met het afgraven van het perceel ten zuiden van het habitattype Eiken-haagbeukenbos (**locatie H**) kan dit er voor zorgen dat de slootbodem hoger komt te liggen dan de nieuwe maaiveldhoogte van dit perceel. Daarnaast is er een risico dat het perceel door de lage ligging de boshabitattypen draineert. Hier is aandacht voor nodig bij de uitwerking van de maatregelen. Hierbij is lokaal afdammen een voorlopig betere optie dan integraal verondiepen. Naast gemakkelijker uitvoerbaar is het ook nog mogelijk om water af te laten mocht de vernatting extreme vormen beginnen aan te nemen. Uit voorzorg is het slim om de hydrologie in de 1^e planperiode regelbaar te houden. Zeker met de veranderende grondwaterstanden en toename van kwelflux door verwijderen drainage, dempen landbouwsloten en verondieping van de afwatering van Bekeringswieste (**locatie H**).

Te verondiepen Vossenveldsbeek in habitattype Eiken-Haagbeukenbos

Beuken-eikenbos (H9120)

Dit habitattype komt in snippers voor op de wat hogere delen rondom de habitattypen Eiken-haagbeukenbos en Vochtig alluviaal bos. Het bos ziet er goed uit en er zijn geen opvallendheden of aandachtspunten.

Droge heide (H4030)

Dit habitattype komt voor op 'Heitje Adamskamp' (**locatie M**). Tijdens het vorige veldbezoek was geconstateerd dat het maaibeheer niet heeft kunnen plaatsvinden in 2015. Dit is afgelopen jaar wel gebeurd. Er zijn geen aandachtspunten.

Overige waarnemingen

Aan de oostkant van het Natura 2000-gebied zijn recentelijk alle bomen geoogst door de particuliere eigenaar (zie foto). Dit was niet volgens planning, maar de ontwikkelingen in het gebied lijken gunstig. Provincie Gelderland maakt afspraken met de particulier over het beheer (**locatie E**).

Het bos op **locatie F** is niet aangewezen als habitattype. Vegetatiekundig voldoet de locatie, maar dit stuk is geen oude bosgroeiplaats.

Op **locatie I** heeft vroeger een veentje/verlaten hooiweide gelegen dat door Victor Westhoff is beschreven (nu aangewezen als habitattypen Vochtig alluviaal bos, heeft potenties voor schraalland danwel kalkmoeras). Er is discussie over het wel of niet herstellen van dit veentje. Deze discussie wordt opnieuw gevoerd nadat de herstelmaatregelen zijn uitgevoerd.

Gekapte bosrand aan de oostzijde van het gebied

Conclusies

- Er is een goed beeld gekregen van de habitattypen in het gebied en er zijn geen opvallendheden geconstateerd. De ontwikkelingen van de stikstofgevoelige habitattypen in het gebied is conform de verwachting zoals beschreven in de PAS-gebiedsanalyse.
- Momenteel wordt er gewerkt aan het inrichtingsplan waarbij de maatregelen uit de PAS-gebiedsanalyse en het Natura 2000-beheerplan worden uitgewerkt. Start van de uitvoering van de werkzaamheden is voorzien in 2019.
- Wat betreft de verjonging van jeneverbes gaat de beheerder (Staatsbosbeheer) mogelijkheden verkennen om het onderzoek/monitoring van de effectiviteit van de verschillende beoogde PAS-maatregelen te combineren met andere PAS-gebieden.
- Het perceel 'schraalland groeve II' verdient vooral de aandacht als het gaat om bosrandenbeheer (nu is er veel schaduw in het perceel).
- Bij de uitwerking van de maatregelen is er aandacht nodig voor de verondieping van de sloot die door het habitattypen Eiken-haagbeukenbos loopt in combinatie met het afgraven van het perceel ten zuiden van het bos. Mogelijk zijn er risico's voor drainage doordat het af te graven perceel dan lager komt te liggen.
- Provincie Gelderland maakt afspraken met de particuliere eigenaar over het beheer van de gekapte bosrand in het oosten van het Natura 2000-gebied.
- Op één locatie ten midden van habitattypen Eiken-haagbeukenbos is het bos niet aangewezen als habitattypen. De beheerder gaat na wat hiervoor de reden is geweest.

Conclusies 2016 en stand van zaken n.a.v. veldbezoek 2017

- 2016: De regie op de uitvoering van de PAS maatregelen in relatie tot tijdige uitvoering en volgordelijkheid
2017: Momenteel wordt gewerkt aan het inrichtingsplan, uitvoering is gepland vanaf najaar 2019. Er wordt rekening gehouden met de volgordelijkheid van de maatregelen.
- 2016: Het maaibeheer op natte locaties binnen de schraallanden

2017: Heeft vorig jaar in tegenstelling tot het jaar daarvoor wel plaats kunnen vinden, maar blijft een aandachtspunt m.b.t. insporing onder natte omstandigheden.

- 2016: De essentaksterfte in H9160A Eiken-haagbeukenbossen
2017: De essen zien er relatief goed uit. Omdat het bos gevarieerd is qua aantal boomsoorten, is er geen reden tot bijplanten. Het blijft een aandachtspunt.
- 2016: De beschikbaarheid van gegevens ten behoeve maatregel M12b (in beeld brengen van de omvang van de hydrologische beïnvloedingszone).
2017: Sibelco heeft de gegevens inmiddels aangeleverd. Provincie is initiatiefnemen voor het onderzoek.

Voor volgend jaar

Dit jaar lag de focus, net als vorig jaar, op de kwaliteit van de habitattypen. Er zijn nog geen PAS-maatregelen uitgevoerd, de planning is om in 2019 uit te voeren. Idee voor het PAS-veldbezoek van volgend jaar is om het te hebben over de discussies die naar voren komen uit het opstellen van het inrichtingsplan.

Dit verslag is vastgesteld door:

.....
Handtekening

(datum)

.....
Handtekening

(datum)